

PRIDNOSTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8, karnar 1. nadst. Uradno ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

MAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-40.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 8. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petstvarica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravnistvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštnine proste.

Stev. 673.

V Ljubljani, v torek dne 2. septembra 1913.

Leto III.

Svetovni mir.

V Hagu so imeli te dni veliko slavnost, pri kateri so nastopale visoke oficijelne osebnosti v družbi z neoficijelnimi, ali še bolj vplivnimi mogotci tega sveta. Otvarjali so v Hagu »palačo miru«. Ironija zgodovine je nanese, da se je ta mirovna slavnost izvršila prav ko je bila končana ena najbolj krvavih in divjih vojn, kar jih pozna novejša doba in da je v tistem zraku, po katerem so se razlegali blagi zvoki svetovnega miru, plavala nevarnost novih krvavih zapletljajev.

Mir v Bukarešti je bil sklenjen, Z njim je bilo zaključeno enajstmesečno vojno stanje na Balkanu. Ali še je bil nerešen bolgarsko-turški spor zaradi Odrina in iz tega konflikta bi se bilo kaj lahko razvilo novo prelivanje krvi. Na drugi polovici zemeljske oble pa sta Mehiko in Zedinjene države severne Amerike navskrili, tudi na tak način, da bi se iz teh nasprotij prav lahko izlegla vojna. Daleč na vzhodu se bojuje kitajski jug s severom, in tudi tam se vodi vojna z orožjem, ki ubija.

V Hagu otvarjajo palačo miru, ki naj bi v svoji ponosni lepoti oznanjala narodom blagi evangelij, da je zaključena doba barbarstva in prelivanja človeške krvi. Ali kar se godi po svetu, je v najostrejši opoziciji proti temu lepemu evangeliju. Mir je pobožna želja, vojna je kruta resnica. In resnica je močnejša od teoretičnih idealov.

Gotovo pomeni splošni svetovni mir tako vsega stremiljenja vredno stanje, da je razkošna palača v Hagu le jako skromen simbol tega vzvišenega ideala. In vsako resno delo zoper vojno zasluži priznanje, naj pride od katerekoli strani. Ali vprašanje svetovnega miru sega s svojimi koreninami veliko bolj globoko, nego si domišljajo dobri ljudje, ki bi vojno radi z dekreti spravili s sveta. Če bi odločale želje, bi bilo vprašanje kmalu rešeno, kajti nedvomno ljubi ogromna večina ljudstva mir bolj nego se navdušuje za vojno. Ali ta večina doslej vendar ni mogla odvrniti manišine od krvočnosti, ampak se je hodila na njeno povelje klati in ubijati, kakor da ni moglo in smelo biti drugače.

Vojna je strašna prikazen, ali ona ima svoje vzroke, in dokler bodo vzroki, bo tudi vojna. Zato je povsem zgrešeno pobijati vojno samoobsebi, medtem pa dovoliti da obstojajo in se še razvijajo razmere, iz katerih nastajajo povodi krvavih konfliktov. S tega stališča je mož kakor ameriški milijarder Carnegie enostavno komična figura kljub resnično velikim žrtvam, ki jih doprinaša ideji svetovnega miru. Meščanski svet ceni te žrtve sploh precej previsoko, zakaj vse, kar darujejo taki velekapitalisti za človekoljubne in podobne namene, darujejo vendar le od svoje preobilnosti, in vse te žrtve ne tehtajo zanje toliko kolikor za proletarce groš, če ga dā beraču. In denar, ki ga razdajejo bibliotekam, vseučiliščem, bolnišnicam itd., ni bil pridobljen s trdom njihovih rok, temveč z izkoriščanjem drugih, z nabrezobzirnejšim izkoriščanjem, ki ga pozna svet, z izkoriščanjem nešteti množic, tako da vsa tista velika darila, o katerih poje meščansko časopisje same himne, pravzaprav ne prihaja iz blagajne velekapitalistov, temveč iz žepa ljudstva, ki ga gotovo ne bi slabše obračalo, če bi moglo samo razpolagati z njim, pa bi tedaj vsaj užil

dna, mora pogostoma v človeku vzkipeti srč zaradi hinavščine, ki jo prikriva taka dobrodelnost.

V Alleghenyju, v predmestju Pittsburga, z več kakor pol milijona prebivalcev, stoji krasno poslopje knjižnice, ki jo je ustanovil eden izvalov svoje pravice in mu ne bi bilo treba živeti od milosti. In če se pogleda takim darilom do med največjih trustovskih kraljev v Ameriki. Pred poslopjem pa stoji spomenik: Zamišljen delavec sedi z odprto knjigo na kolenih, in čita; nad njim na stebrišču pa se bahavo kaže poprsje ustanovitelja te in mnogih drugih knjižnic. V ogromnih podjetjih tega finančnega kralja na delajo delavci po štirinajst ur na dan in opravljajo tako naporno in povrh nevarno delo, da tavaljo zvečer kakor sence iz podzemlja, ne pa kakor živi ljudje domov. Delavec, ki bi se res hotel posluževati knjižnice, ki mu je baje namenjena, bi moral biti nadzemeljsko bitje, čigar udje in živci se sploh nikdar ne bi moglo utruditi. Iz potu in krvavih srag teh delavcev so pač zgrajene vse tiste ponosne knjižnice, univerze, tehnike, ali namenjene niso njim, ustanovljene niso zanje.

Tudi Carnegiejeva palača miru je sezidana z denarjem, ki je neusmiljeno iztlačen iz zaslužnjene delavstva. In če se trustovski milijarder šopiri kot apostol miru ter uč evropske monarhe, kako naj odpravijo vojno, tedaj se vendar ne more pozabiti, da Carnegiejeva velikanška podjetja niso nič manjše klavnice kakor bojišča. Tudi v njegovih lekarnah in plavžih se trgajo udje, pohablja in more ljudje, in številno žrtev industrialnega kapitalizma se prav lahko meri z militarizmom. Carnegie in njegovi tovariši bi imeli veliko bližje nalogo, če bi v svojem lastnem področju preprečili brezštevilne umore, kar bi sicer nekoliko več veljalo, kakor pridiganje svetovnega miru, ker bi kapitalistični magnati lahko to kar v svoji režiji opravili, dočim se morajo v svoli mirovni propagandi zadovoljevati le z besedami na težje adrese.

Carnegie je eden izmed glavnih zastopnikov velikega kapitalizma, in gotovo ne podcenjuje svoje moči in moči svojega razreda. Ali če poziva cesarja Viljema, da naj s svojo monarhično avtoriteto zagotovi svetovni mir, tedaj prezira, bodisi iz neznanja, bodisi iz neodkritosrčne skromnosti, da je sam, kar se tiče vojne in miru, večji gospod od cesarja Viljema. Kajti vojne nastajajo predvsem iz gospodarskih interesov, in dokler vlada kapitalizem, ni nobene sile, ki bi mogla diktirati svetu večni mir. To bi mogel le kapitalizem sam, če bi — samega sebe spravil iz sveta. Ali tak samomor bi bil mogoč kvečjemu v bajki.

Kapitalizem, ki je vir vseh vojnih nevarnosti v naši dobi, se mora premagati, da dobi mir med narodi trdno podlago. Ker se pa sam ne bo premagal, ga mora premagati njegov nasprotnik — socializem. S propagando in z razsodišči se v kakšnem posameznem slučaju lahko doseže osamljeni uspeh. Ali druga balkanska vojna, ki je izbruhnila kljub avtoriteti ruskega carja in njegovim grožnjam, dokazuje, da so ta sredstva nezadostna. Mir je v socializmu; prava propaganda za mir med narodi je delo za socializem.

Proti naseljevanju v Ameriko.

(Dopis iz Amerike.)

Združni jenkeji bi najrajši tako omejili naseljevanje, da bi le tisti smel v Ameriko, ki je vseh teh domišljavih gospodi, ki misli, da pričinja človek še le pri jenkeju ali pri anglosaksonski rasi. Vsi drugi narodi so jim narodi duge vrste, nekakšni manjvredni ljudje, dasiravno se ima Amerika zahvaliti za vse, kar je danes, večinomoma inozemcem. Inozemci so bili med najboljšimi generali v ameriški revoluciji, inozemci so se odlikovali v državljanski vojni za osvoboditev zamorcev iz sužnosti, imena inozemcev nahajamo zopet med umetniki, znamenitimi zdravniki, inženirji itd. Delavci, ki so bili rojeni v inozemstvu, opravljajo najtežja dela, grade kulturne stavbe, spravljajo premog in rudo na površje, izdelujejo jeklene stroje, grade železnice itd. Delo je vir bogastva, ki se večinoma množi v rokah kričaskih jenkejev, ki zahtevajo izjemne naselniške zakone. Samoposebi se razume, da mora naraščajoče omejevanje naseljevanja pri vsakem državljanu, ki se je rodil izven Zdr. držav in se zaveda, da je človek, izzvati ogorčenje. Take izjemne naredbe so krivične, ne glede na to, da lahko občutno oškodijo poedince. Ločili so večkrat družine in na otoku solz so se odigrali prizori, kakršni so bili nekaj navadnega v dobi suženjstva, ko so matere trgali od otrok in jih prodajali drugam.

Noben pameten človek ne bo oporekal Zedinjenim državam pravice do uravnave naseljevanja. Temu se ne more ugovarjati formalno, ne stvarno. Formalno se ne more ugovarjati, ker ima vsako društvo pravico, da sprejme ali odkloni vsakega novega člana. Stvarno se ne more ugovarjati, ker je uravnavanje naseljevanja v splošnem interesu. Ali kako naj se uravna naseljevanje, je drugo vprašanje.

Ako se zahteva, da naj se prepove ali omeji

naseljevanje iz Italije, češ da prihajajo iz dežele oranž v Ameriko črnorokarji, je to navadna budalost.

V Italiji so dobri in slabi ljudje. Med njimi so črnorokarji in takji ljudje, ki obsojajo dejanja teh zločincev. Omejevanje naseljevanja iz Italije bi zadela le siromašne delavce. Črnorokarji bi vseeno iznašli sredstva, da bi nemoteno prihajali v Ameriko, ker nima nihče na čelu zapisano, da je član »častite« družbe črnorokarjev. V Ameriki še ne žive sami idealisti, da bi gospodarska lahko izhajala brez ječ, vislic, električnega stola in drugih takih naprav, ki brezdvomno sodijo v mračnejši srednji vek, v dobo, v kateri je kryniki igral eno glavnih vlog v človeški družbi.

Ravnatoko krivično je, ako se zahteva, da mora znati vsak priseljenec čitati in pisati, pa se trdi, da se to zahteva s kulturnega stališča. Gotovo je, da se čitanje in pisanje lahko prišteva med lastnosti kulturnega človeka, vendar pa ne moreta ti dve umetnosti sami napraviti kulturnega človeka in določiti, kakšne so sposobnosti priseljenca. Takozvana izkušnja o inteligenci priseljenec se pa ne more uvesti, ker je število priseljenecv preogromno, da bi vsakega poedince podvržli taki izkušnji.

Kar se pa tiče drugih odredb, s katerimi hočejo omejiti naseljevanje, so pa stare in nazadnjaške.

Zvišanje osebnega davka od štiri na pet dolarjev nima prav nobenega pametnega pomena, ker ne tvori takih dohodkov za Zedinjene države, da bi sploh kaj zaleglo, in ker enako zadene siromake in bogatine. Z zadnjega vidika je tak davek sploh krivičen, ker ne more naseljevanja omejiti, pač pa občutno oškoduje siromašne priseljenca, za katere je vsak dolar neprecenljive vrednosti.

Posebno nazadnjaška je zahteva, da bi vsak priseljenec moral s seboj prinesiti nvestveno izpričevalo. S tem bi se zadel le politični in verski begunci. V policijski Avstriji je bilo nekoč v navadi, da so neprijetne osebe, ki niso imele državljskih pravic, odgnali iz države. Dali so jim štirinajst dni časa, da zapuste Avstrijo. Tudi državo so lahko izbrale, v katero so odpotovali po izročitvi odgonskega ukaza. V Ameriki je pa v tem pogledu mnogo slabše. Vsakega neljubega gosta odženejo v državo, iz katere je prišel, ne da bi mu dovolili stopiti na suho in se prepričati, da je res neprijetna oseba.

V Avstriji, Nemčiji ali kateri drugi evropski državi ne dajo potnega lista mladeničem, ki so podvrženi vojaški dolžnosti in morajo iti k naboru. Zato bi Amerika s tako naredbo proglasila sama sebe za pomočnico evropskega militarizma.

Najponiževalnejši poizkus za omejevanje naseljevanja pa tvori brezdvomno za vse narode iz Avstrije zadnja predloga za omejevanje naseljevanja, ki jo je vložil senator Dillingham, prejšnji predsednik naselniške komisije in oče Burnett-Dillinghamove naselniške predloge, katero je votiral prejšnji predsednik Taft. V predlogi zahteva, da naj znaša število naseljenecv le deset procentov vsake narodnosti, ki biva sedaj v Ameriki. Za cenitev naj bi služilo zadnje ljudsko štetje. Na ta način hoče senator Dillingham omejiti naseljevanje iz Avstrije, Italije in z Balkana, zaeno povzdigniti naseljevanje iz Nemčije Velike Britanije, Švedske in Norveške. Dillingham je izrekel s tem, da smatra vse narode iz Avstrije, Balkance in Italijane za ljudi druge vrste. Škoda, da Dillingham ni proglasil narodov iz Avstrije kar na kratko za barbare in se tako ovenčal s slavo ameriškega venca. Za Dillinghama bi bilo boljše, da bi se malo bolj pobrigal za izobrazbo državljanov v naših južnih državah, kakor da degradira narode za ljudi druge vrste. Javna tajnost je, da je v južnih državah mnogo večje število analfabetov, kakor jih ima katerikoli drugi narod v Avstriji. Razlika je v tem, da se število analfabetov v Avstriji krči, v naših južnih državah pa množi. Tudi linčanje z vsemi barbarskimi obredi, kakršno smatra vsak narod v Avstriji za sramotno pego člove-

Dnevne beležke.

— Seja izvrševalnega odbora in Založbe bo v sredo po shodu v redakciji. Člani izvrševalnega odbora naj se seje zanesljivo udeležijo.

— Javen ljudski shod. Jutri ob osmih zvečer bo v areni »Narodnega doma« javen ljudski shod, na katerem bo poročala združica Gornikova iz Trsta. Ljubljansko in okoličansko delavstvo pozivljamo, da se udeležijo tega shoda v kar največjem številu in da agitirajo za obilno udeležbo. Zlasti žene naj se udeležijo shoda.

— Odborova seja kovinarske organizacije je v sredo 3. t. m. v društvenih prostorih. Z ozirom na važnost dnevnega reda je potrebna točna in polnoštevilna udeležba.

— Iz seje deželnega odbora kranjskega dne 30. avgusta 1913. Račaelovi družbi se dovoli zaradi zvišanih potrebščin 1400 K podpore. Ker je leseni most v Žireh v slabem stanju in je radi povodnji potreben večji profil za odtok vode, se izdela projekt za nov železobetonski most v Žireh. C. kr. centralna komisija za varstvo umetnostnih in zgodovinskih spomenikov je umaknila svoj ugovor proti železobetonskemu mostu pri Sv. Janezu v Bohinju, ko je videla krajevnu značajno popolnoma odgovarjajoči načrt deželnega stavbnega urada. Dovolj se trasiranje občinske ceste Kummerdort čez Breže do deželne ceste Kočevje — Koprivnik. Ker je občina Sv. Jošt izvršila 3200 m dolgo novo občinsko pot, se ji nakaže deželna podpora v znesku ene tretjine dejanskih stroškov. Deželnemu zboru se predloži poročilo o izvolitvi deželnega poslanca v mestni skupini Kamnik - Tržič - Radovljica s predlogom za potrditev. Prošnja obrtno - nadaljevalne šole v Noyem Mestu za podporo se odkloni.

— Blaznica na Studencu. Voditelj S. L. S. in obenem skrbni gospodarji naše dežele so na katoliškem shodu v prekipevalih besedah hvallili svoje delo za blagor prebivalstva na Kranjskem. Nič ni bolj neokusnega od lastne hvale in zlasti zoperna postane samohvala tedaj, če prikazuje stvari, ki so same po sebi umevne kot nekaj, kar so storili iz najbolj nesebične ljubezni kar je pa le njih gola dolžnost. Čudno se vjemajo besede in dejanja naših deželnih absolutistov. Na blaznici na Studencu je sedaj 260 bolnikov, ki so vsi izročeni enemu zdravniku. Šef zdravnik je nastopil šesttedenski dopust, a nihče v deželnem odboru ni poskrbel za to, da bi dodelili asistenta na Studencu še enega zdravnika. To ni le grdo izkoriščanje zdravnika, temveč tudi brezvestna malomarnost od strani deželnega odbora. Zdravnik je prisiljen, da izvršuje svoje delo površno in nihče mu ne sme šteti v zlo, če opravlja svoje res težko delo brez veselja in brez odgovornosti, ker ima delokrog, ki presega moči enega človeka. Deželni odbor pa kljub tem nedopustnim razmeram korajžno trobi svojim politično zavednim katoliškim volilcem, da ni za splošni blagor nikjer tako preskrbljeno, kakor na Kranjskem.

— Klerikalni »odgovorni« uredniki so junaki brez primere. G. Moškerc je bil tik pred porotno obravnavo, na kateri bi bil moral dokazati, da je gđ. Theimerjeva nora, tako potre-

štv, je v južnih državah še v polnem cvetju. Za Dillinghama bi bilo vseeno bolje, da bi pomel pred svojim pragom, kakor da proglašal narode za ljudi druge vrste, katere pozna mogoče le po imenu. Nemara se bo Dillingham izgovarjal, da ni mislil na omejevanje naseljevanja narodov iz Avstrije. Kdor ni slep za dogodke na svetu, ve, da je v Avstriji nastala gospodarska kriza zavoljo vojne na Balkanu in da narodna trumoma prihajajo v Ameriko. To je čital tudi Dillingham v časnikih, ako sploh čita časopise. V nasprotnem slučaju so mu lahko drugi razložili sedanji gospodarski položaj v Avstriji. Vedel je, torej popolnoma, kaj dela, ko je koval svojo novo naselniško predlogo. V tem slučaju tudi izgovori ne pomagajo!

Povedali smo, da nismo proti temu, ako se naseljevanje pametno uravna, ako ne ponižuje narodov in ne naklada bremen siromašnim delavcem, ki prihajajo zavoljo kruha v Ameriko. Absolutno pa obsojamo, da bi kdo, ki je prišel do senatorske toge, delil kulturne narode v narode prve in druge vrste, vse jenkije na proglašal za ljudi in pol. Amerika je bila nekdanj zavečje za vse preganjane ljudi, ki niso izvršili nobenega nečastnega dejanja. In tako naj ostane tudi v bodoče. Socialisti so neštetokrat proglašali na svojih mednarodnih kongresih, da ima vsak človek pravico seliti se z države v državo. To načelo se popolnoma strinja s človeškimi pravicami, katere je proglasila tudi naša republika v ustavi ob svojem rojstvu. Kdor zahteva zase pravice kot človek, mora enake pravice priznati drugemu človeku.

Nova naselniška predloga še ni zakon. Tudi izreči ne moremo danes, da postane zakon. Zadnjo predlogo je votiral Taft. Odprto vprašanje pa ostane, ako bo to storil Wilson. V volilni borbi se mu je očitalo, da je posebno neprijazen inozemcem. Seveda je Wilson popraviljal in trdil, da njegove besede tolmačijo narobe.

Socialistična stranka bo imela na tem polju obilo dela, da s svojo propagando pouči ameriško ljudstvo o krivicah, ki jih snujejo mogotci, in da s svojo organizacijo ustvari silo, ki bo mogla premagati tako reakcijo v nekaj svobodni državi.

ben dopusta, da je moral nemudoma zapustiti Ljubljano. Ljudje sicer trdijo, da g. Moškerc sploh ni zapustil one kritične dni, ko so ga iskali sluge s prijaznim vabilom na razpravo, Ljubljane, temveč da se je kar v Ljubljani tako dobro skrtil, da ga ni bilo mogoče najti. Odgovorni urednik »Gorenjca«, proti kateremu bi se morala vršiti včerajš potratna razprava, sicer ni pobegnil, ampak prošil je za delegacijo drugega porotnega sodišča in tako onemogočil včerajšnjo razpravo. G. Moškerc in g. Florjančič delata seveda tako kakor ukazuje g. deželni glavar, ker izid teh porotnih obravnav je važen le za dr. Šusteršiča. Umikanje klerikalnih odgovornih urednikov pred sodno dvorano je že tako tehten dokaz za resničnost očitanja gđ. Theimerjeve proti deželnemu glavarju, da je skoraj izrek sodnikov nepotreben. G. Moškerc in g. Florjančič sta obžalovanja vredna, ker zbuja njihovo junaštvo bučen smeh in ker sta postala tako klaverni figuri po zaslugi dr. Šusteršiča. Dr. Šusteršič zavlačuje svojo justifikacijo in jo bo zavlačeval do skrajnosti. Kranjec, ki je zibal Francoza, je pel »vsaka reč le en cajt trpi«, tudi dr. Šusteršič ne bo ušel zapisani in zapečateni obsodbi.

— Brezobzirnost na južnem kolodvoru. Bridko se nam pritožuje neki delavec, ki je na tukajšnji postaji južne železnice iskal dela, zaradi načina, kako tam ravnajo s človekom, ki jim ponuja svoje roke. M. C., ki je bil še pri nekem ljubljanskem mojstru zaposlen, je šel na postajo vprašat, če bi bilo tam dela zanj, ker bi ga železniška služba veselila. Tri dni so ga pošiljali od Poncija do Pilata. Eden gospodov uradnikov, od katerega je moral po njegovem službenem položaju misliti, da je v prvi vrsti merodajen, mu je dejal, naj si poskrbi listek za zdravniško preiskavo. Ko je pa hotel izvršiti ta nalog, ga je drug uradnik takorekoč zapodil. Mož je moral, da bi dobil omenjeni listek, vzeti slovo od svoje prejšnje službe, da je mogel pokazati potrebno opazko v delavski knjižici, potem je pa obsedel med dvema stoloma. Prejšnjo službo je izgubil, nove pa dobil ni. Zdi se torej, da nima nekateri uradniki nobenega razumevanja za interese delavcev. Mogoče se dá s paragrafi vse razložiti, kar se je zgodilo temu delavcu, ali poleg paragrafov je vendar še kaj, na kar bi se bilo treba ozirati v takih slučajih. Od tega, da je delavec pretrpel velike škodo, vendar nima južna železnica nobenega dobička.

— Sadovi kapitalističnega družabnega reda. Iz Amerike prihaja vest, ki kaže podjarmljenje vsega socialnega in političnega življenja po velekapitalizmu. Rudniška akcijska družba Clinchfield Coal Comp. je ustanovila v Virginiji več krajev, ki so pokorni njej z dušo in telesom. Tudi mesto Dante s približno 5000 prebivalci je popolnoma njena last. O mestu pripoveduje nek rudar sledeče: Vsaka hiša, tudi hiša zdravnik, zobozdravnika, brivca, hoteli, pošta, cerkev, šola, vse je last družbe. V mestu ni župana, ne občinskega odbora, sploh ničesar, kar bi bilo podobno oblasti, razen dveh privatnih policistov akcijske družbe, ki se nazivljajo stražniki in ki zapirajo ljudi v ječo, ki je seveda tudi last

žružbe. Niti volilnega lokala nimamo; najbližji volilni lokal je v Castlewoodu, 16 kilometrov od našega mesta. V bližini sta še dva kraja, Dumps Creek in Cranestown, ki sta tudi njena popolna last. Zakoni naše države predpisujejo, da mora izvoliti prebivalstvo krajevne oblasti in da morajo biti policisti državljani dotične države. Tukajšnji policisti pa protizakonito aretirajo osebe, jih kaznujejo, odpirajo pisma itd. Tukaj ni le delovna moč last kapitala, temveč kapital je zaslužil vsega človeka, dušo in telo, državljane in njih družine, vse je zasebna lastnina kapitala.

— **Zadružno gibanje na Škotskem.** Zadružno gibanje na Škotskem je danes tako razvito kakor v nobeni drugi deželi na svetu. Na Škotskem ni popolnoma pet milijonov prebivalcev. Lansko leto pa je bilo na Škotskem 286 zadrug, ki so šteje 430.598 članov. Skoraj ne sežemo predaleč s trditvijo, da je približno polovica vseh škotskih družin vključena pri zadrugah. Člani imajo v zadrugah naloženega 118 milijonov mark. Poleg tega razpolagajo zadrug s skladi v visokosti 30 milijonov mark in v obratovanju so razpolagali s 97 milijoni mark. Prometa je bilo lansko leto 510 milijonov mark, čisti dobiček je znašal 64.714.820 mark. Nad 33.000 oseb je zaposlenih v škotskih zadrugah, od teh približno 15.000 v obratih za lastno produkcijo. Od čistega dobička porazdele okoli 300.000 mark za vzgojne in izobraževalne namene, 400.000 mark za dobrotvorne namene. Pri škotski velenakupni družbi je vključenih 270 zadrug, ki so imele prometa skoraj 168 milijonov mark in prebitka 64.600.000 mark. Nobena druga dežela se ne more ponasati s tako močno, jako zadružno organizacijo kakor Škotska. Zadružno gibanje, ki ga je zamislilo in udeležilo prvo med vsemi razredi delavstva, je tako velikega pomena za gospodarski položaj delavstva, da bi pač noben delavec ne smel premišljati niti trenutno ali naj postane član konsuma ali ne.

— **Vpoklicanje rezervistov in rekrutov.** V vojaških krogih zatrjujejo, da bodo vpoklicani letos rekruti 7. oktobra, nadomestni rezervisti pa 9. oktobra. Enoletni prostovoljci nastopijo vojaško službo 1. oktobra.

— **Samospoznanje ali prst božji?** Ko se je pomikal po ljubljanskih ulicah v nedeljo 24. avgusta slavnostni izpred ob priliki katoliškega shoda, so poskrbeli prireditelji tudi za več rešilnih postaj, kar je seveda hvale vredno. Ljudje, ki so bili v izpredu, pa gotovo niso vedeli kakšne hipne onemoglosti in obolevosti so pričakovali prireditelji izpredu. Naša časnikarska dolžnost je, da pojasnimo izprednikom domneve prirediteljev. Prireditelji so izročili namreč vodstvo rešilnih postaj g. dr. Robidi, ki je specializist za umobolne. Po tem, da so izročili prireditelji psihiatru vrhovno vodstvo, lahko sodimo dvojje: ali je bilo globoko samospoznanje, ali pa so nehotoma zadeli pravo.

— **Umrli so v Ljubljani:** Josip Zingl, korporal 27. pešpolka, 25 let. — Valentin Hrašnik, bajtar, 73 let. — Josip Znidaršič, paznikov sin, 10 mesecev. — Terezija Urbanija, trgovka s starim železjem, 54 let. — Ivan Osterman, mizar v predelnici, 78 let. — Ivana Tomažič, posestnikova žena, 35 let. — Marija Žagar, hči veletržca, 1 mesec.

— **Ogenj.** V soboto zvečer nekaj pred 8. je čuval na Gradu naznanil z enim strelom, da je ogenj v Bohoričevi ulici. Gorela je Bernikova lopa, v kateri je tudi kozolec. Požarna bramba je bila takoj na licu mesta, ki pa ognja ni mogla pogasiti, ker je bilo vse leseno in že skoraj pogorelo do tal. Omejiti je mogla le, da se ogenj ni razširil na bližnja poslopja. Poleg šupe sta zgorela tudi dva voza, dva prašiča so pa rešili. Pomagali so tudi domačini sami s tem, da so po strehah razgrnili mokre ruhe. K požaru so prišli s svojo brizgalno žrebarji in sanitetni oddelek. Za red je skrbelo vojaštvo 27. pešpolka, alpinci, žrebarji in saniteta kakor tudi policija. Občinstva je prišlo k ognju vse polno. Kako je ogenj nastal, se ne ve, sumijo pa, da je bil podtaknjen.

— **Konji so se splašili** v soboto popoldne Drelsetovemu hlapcu Antonu Trlepu, ki je na Karlovski cesti padel z voza in mu je šlo zadnje kolo čez noge. Pri tem mu je počila žila, vsled česar so ga prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

(Dalje.)

»In kak poklic si izberete?« ga je Blaženka vprašala nanaglo z nasmehom glasom. »Kaj vam še nisem povedal?« je vzkliknil z nasmehom Ivan. »Medicino bom študiral. Zdravnik vendar lahko mnogo dobrega stori. Krasnejšega delovanja ne poznam, nego to in duhovniško. Samo da je meni zdravnik lahko in za duhovnika. O, Blaženka, jaz si življenje predstavim čisto drugačno, nego drugi ljudje. Le pomislite, ko zrastemo mi mladi, ko začnemo sistematiško praktično vresničevati svoje ideje, pomislite, da za nami vzrastejo še cele vrste mlajših ljudi z istimi idejami in da bodo stari izumirali — pomislite, Blaženka, kako bo za deset, za dvajset let vse drugače pri nas na Češkem. Pomislite, kakšen kolosalen notranjski in zunanjski prevar naroda bode — mi bomo označili njegovo zgodovino, pokazali pot napredka. Ali ste že kdaj premišljali, Blaženka? Je navdušeno govoril Ivan. »O človeštvu? O ti velikanski celoti, katere smo mi majhen del? In ta mali del mora tudi izpolniti svojo nalogo. — Da, Blaženka, nas čaka velika naloga. Samo ko mi nekoč vzamemo v svoje roke vajeta političnega in kulturnega življenja. Kako bi sedaj? Kako bi neki staročehi in mladočehi! Morda realisti, toda ti le bolj kritično, dočim za realisti prihajamo mi — in mi pravzaprav vse dovršimo.«

— **Zopet tatvina na trgu.** V soboto je bila na trgu Mariji Seduškovici iz žepa ukradena denarnica, v kateri je imela 40 K denarja. Neko osumljenko so prijeli, a ni kazalo, da bi bil kak uspeh.

— **Zanimiv človek.** Iz Žirovnice poročajo: Pretečeni teden je umrl v Mostah pri Žirovnici Ivan Matič, posestnik in gostilničar. Izpučen je bil čevljarstva. Ko je šel k vojakom, je postal narednik in se udeležil vojne leta 1866. na Laškem. Ko je odslužil, je šel domov in s pomočjo matere je pričel trgovino in gostilno. Akoravno je bil gostilničar, ni skozi 27 let niti enkrat zavžil alkoholne pijače. Živel je izključno samo od mleka in kruha in tudi mesa ni nikdar zavžil. Ljubil pa je nadvse pipo. Pred 8. leti je skušal, koliko časa zamore človek ostati pri življenju ob kruhu in vodi in vztrajal je do 45. dne zvečer, ko je vsled slabosti omedlel. Rad se je pošalil, da se je še pet dni dlje postil kot Kristus. Zanimal se je osobito za Zamenhofov esperanto in je imel svoj krožek s 30 člani, za kar je bil odlikovan z diplomom. Dan pred svojo smrtjo je šel še sam v Radovljico h kamnoseku v spremstvu sina in zahteval, da naj mu v kamniti nagrobni spomenik vkleše tri zvezde, kot znak esperantistov. Zvečer je šel še zdrav in vesel k pokoju, jutraj pa je vstal, šel vum iz veže in ko je prišel pred vrata, se je zgrudil mrtev na tla.

— **Skrivnost medvedje globeli** je kriminalna novela, ki se predvaja od danes do četrtega v kino »Idealu«. Ostali spored je kakor sledi prvovrsten: Zelva iz sladkih voda. (Znanstveno. — Samo popoldne.) Vprašanje velikosti. (Amerikanska veseloigra. — Samo popoldne.) Žurnal Pathé. (Najnovše o športu, modi itd. — Samo zvečer.) Mirko molči. (Velekomično. — Samo zvečer.) Človeški krokodil. (Varietetni film.) Moric in njegov prijatelj. (Velekomično, s Princem.) V petek »Morska podgana«, danski umetniški film. Od sobote do torka »Zaročenci«, šest delanj, dve uri predvajanja.

V soboto dne 6., 7., 8. in 9. se bode predvajal v kino-„Idealu“ film

„Zaročenca“

po slovitem literarnem romanu Aleks. Manzoni
Predstave ob 3, 5, 7 in 9, v nedeljo ob pol 11. dop

Spomini ruskega revolucionarja.

(Konec.)

Ko smo iz preiskovalnega zapora prišli v trdnjavo, smo našli nekaj sodrugov, ki so bili v preiskavi. Ravnali so z njimi zelo kruto. Vsled tega so zahtevali da naj z njimi ravnaivo kakor z obsolenci, ali pa jih prepeljejo v drugo ječo, kjer ni tako ostra disciplina. Obe prošnji je ravnateljstvo odklonilo. Zdaj so tovariši, ki so bili v preiskavi, napovedali štrajk: uživati niso hoteli hrane. Da bi pomagali svojim tovarišem, smo obsojeni kazencij izjavili, da ne moremo jesti, ako stradajo naši tovariši.

Izven jetniškega zidovja je naš gladovni štrajk povzročil velik nemir: matere, žene, sestre in neveste, sorodniki in prijatelji so prosili žandarmerijskega šefa in načelnika tretjega oddelka Mezenjeva, da naj privoli v naše zahteve in nas naj ne požene v smrt.

Takrat so pripovedovali, da je Mezenjev odgovoril: »Radi mene lahko umrjejo. Naročil sem krste!«

Kljub temu nas je obiskal četrty dan general Bastrunov. Bogorodski ga je pripeljal v mojo celico.

Bil je človek srednje starosti in njegove modre oči so gledale prijazno v svet. Vsedel se je in tudi mene je pozval, naj se vsedem. Ponudil mi je cigareto in me vprašal po vzrokih za gladovni štrajk in naših zahtevah. Prijazno je pritrjeval, ko sem mu pripovedoval naše razloge. »Seveda, to se razume samo po sebi,« je vzkliknil, ko sem nehal govoriti in me po kratkem molku vprašal: »Koliko časa ste že v zaporu?«

»Štiri leta.«

»Ah, ljubi Bog in vedno sam? To je strašno! Koliko let so vam prisilili?«

»Devet let prisilnega dela.« Potem je pa

Ivan je umolknil. Blaženka je vzdihnila. Potem je dejala sočustveno:

»Meni je najbolj žal gospoda Kvapila. Tako je umrl. Revez!«

»Da, revež!« je prikimal Ivan. »Prihite! Je v Prago z odprtim naročjem, s koprnečim srcem, z glavo polno sanj — a na prvi korak je zagazil smrti v naročje! Blaženka, jaz vam tega ne morem natančneje razjasniti, toda Kvapilova smrt kaže v nebesa. Ko bi vi vedela natančneje, bi razumela. V vsem tem se vidi še vpliv stare generacije. Za deset, za dvajset let pa bomo stali z razvitim praporom na torišči življenja, in generaciji, ki pride za nami, ki vzraste že v našem ovzdušju, se bo zdelo kaj podobnega nemogoče. O da bi to bilo že kar danes! Potem bomo drug narod. In Blaženka, jaz, kakor stojim tu pred vami sedaj, vam obljubim, prisegam iz dna duše, da se bom boril do smrti zoper to zlo, ki je povzročilo Kvapilovo smrt, da bom vse življenje oznanjal: Proč — proč od tega prepada! Pri njegovem grobu je Mikyška dejal: Sam je poginil, druge je rešil — in v tem bode živel! O, Blaženka, da bi bila to resnica — jaz sem se trdno sklenil. I Kačerovskemu sem že povedal.«

W— XLI. —W

In tako sta govorila in govorila in se vračala zopet vase, k svojji ljubezni; in v tem je Blaženki bilo vedno mileje in krasneje.

»Tako rad premišljam, Blaženka,« ji je razlagal Ivan. »o vas — o vas ženah in o vašem pomenu. In vselej si pravim, da žene nihče ni lepše razumel nego biblija. Baš te dni sem znova pogostokrat prebiral oni odstavec. Glej-

začel: »Prosim vas, upoštevajte na svoje tovariše, da prenehajo z glavnim štrajkom.«

Povedal sem mu, da je odvisno vse od tega, ako priznajo in privolijo v naše zahteve.

»Tedi! povejte svojim tovarišem, da jih bodo še danes premestili v druge ječe, kakor žele, le rekel general in se ljubeznivo nasmehnil. »Kako jim boste sporočili to vest? Ali boste trkali?«

»Da, seveda!«

»Mogoče boste trkali, dokler sem še tukaj?«

»Ne, rajši izvršim to kasneje, vaša navzočnost bi me ovirala,« sem rekel ravnodušno, dasi sem komaj zadrževal smeh.

»Ah, škoda, škoda! Rad bi bil navzoč, ko boste trkali. Srečno! Iz srca vam želim najboljšo!«

Zmagali smo! Slišali smo, kako so se odpirala vrata in so vodili jetnike v preiskovi proč. Zmaga je bila naša.

Ali naše veselje je bilo kratko. Po dveh dneh smo izvedeli, da je Mezenjev bril norce iz nas. Jetnikov ni dal prepeljati v drugo ječo, marveč so ostali v trdnjavi in sicer v dolenjih kazematah. Zaradi njegove krutosti in takega ravnanja se je sklenilo ubiti Mezenjeva.

Takoj sem pisal svojim prijateljem izven ječe pismo, v katerem sem jim svetoval, da naj kaj takega ne izvrše. Naloga naše stranke je, da organiziramo in vzdamo ljudstvo, preden se prične boj z dobro organizirano vlado. Teror bi tudi lahko škodoval naši stranki in pomagal reakciji. Sploh pa teror ni ideal naše stranke.

Moj prijatelj Kravčinskij, kateremu sem pisal list, mi je sporočil, da bo prihodnjič odgovoril obširno. Sonja Petrovska, ki je čitala moj list, je pa izrekla, da se strinja z vsebino.

Kasneje sem svoje nazore o terorju popolnoma izpremenil. Prišel sem do zaključka, da je teror prikazen ruskega življenja, potreben pojav ruskega despotizma, kakor je brezposelnost pojav kapitalizma. Teror je bil logičen odgovor ruskega življenja na kruta dejanja, ki jih je ne-kaznovano izvrševala tolpa zločincev, ki je vladala državo.

Bližali so se zadnji dnevi julija. Trdnjava se je čimdalje bolj praznila. Skoraj vsak dan so odvedli skupino obsolencev proti določenemu cilju. Tudi name je prišla vrsta.

Ponoči od 21. na 22. julija je prišel k meni Bogorodski v spremstvu orožnika in me povedel v dvorano, v kateri je sedelo nekaj uradnikov okrog mize. Med njimi je bila tudi oseba v civilni obleki. Za to osebo je stalo naklo in kladio.

»Slecite se,« je ukazala oseba v civilni obleki.

Ubogal sem.

»Tu je srajca. Oblecite jo!«

Srajca je bila iz sivega platna, kakor tudi spodnje hlače. Za tem sem oblekel sive hlače iz volne in jopič z rumenim štrikotom na hrbtu.

»Sedite na tla.«

Ubogal sem zopet.

Oseba mi je dala ukove na noge. Bilo je tiho v sobi in slišali so se udarci, s katerimi je oseba zakovala ukove. Navzoči se niso genili, kakor da bi bili ti glasovi okamenili njih srca.

Ali je bilo res vsem hudo pri srcu — uradnikom, Bogorodskemu, orožniku — ko so videli, kako so ukovali v železje mladega človeka, ki ni bil morilec, ropar ali tat?

Ukovi so bili zakovani in vstal sem.

»Tukaj imate pas in privežite verigo,« je rekla oseba.

»Kako nerodno,« sem rekel smehljaje.

»Vsemu se je treba priučiti,« je izpregovorila oseba in mi izročila sivo kapo.

Bil sem pipravljen za odhod: ukovan v železje in oblečen v obleko kazencev.

V spremstvu orožnika in Bogorodskega sem stopil pred vrata, kjer je čakala name zaprta kočija. Sedel sem vanjo.

»Srečno, gospod Sinegub! Bog vam daj vse najboljšo,« se je poslovil Bogorodski. Srečno, barin (gospod) srečno pot!« je vzkliknil orožnik.

Te besede so me omehčale in srčno sem se poslovil od njiju. Kočija je brzo drdrala po temnih ulicah. Sedel sem sredi dveh orožnikov.

Na potu mi je naenkrat prišlo na um, da me je orožnik nazval z gospodom, dasi sem v kazenski obleki.

»Srečno barin,« je zaklical orožnik ob slovesu in ni občutil ironije, ki je bila v tej besedi.

te, Bog je poslal na Adama spanec in v spanji mu je vzel eno rebro in iz tega rebra, katero mu je vzel, je naredil ženo in jo pripeljal k Adamu. In Adam je dejal: Ta je kost iz mojih kosti in telo iz mojega telesa: ta naj se imenuje mužačka; kajti vzeta je iz moža! Ali ni to krasno razloženo? Ali ni tu rečeno jasno kakor sonce, da smo le z vami celotni in kakšna je vaša naloga? In če ste kost iz naših kosti in telo iz naših teles, zakaj bi ne bila i vaša duša iz naše duše? Blaženka, in jaz bi rad, da bi bila cela vaša duša kakor moja, rad bi, da bi srce vaše bilo z istimi udarci za isti cilj, za isti ideal kakor moje srce. In jaz verujem, da se to uresniči, verujem Blaženka. Pogledite, že sedaj čutim to, da, zdi se mi, ko vam tako razkladam, da se moje bitje razširja, da narašča — in sladko mi je! In Blaženka, vi same ste že drugačna. In tako mislim, da bi se človek vedno in vselej moral podobno učiti. To je tako krasno, vidite, tako čisto! Sicer sem še dosti pozitivistiški, Blaženka, sedaj pa kakor da se ne bi zemlje niti dotikal, kakor da jo zapuščam. A vam — ali vam ni tako krasno, ali niste tako srečna kakor jaz?«

Blaženka je odgovorila z žarečim pogledom.

In zopet sta govorila. Neprestano sta se vozila skupaj, samo porečkoma ju je motila Otilka, katere se je držal Koldinsky. Solnce pa je polagoma zapadalo za obzorje in bil je čas odhoda. Na Veltavi se je življenje naglo izgubljalo, drsalci so odhajali, lajne so utihle, dokler ni umolknila na velikem drsalšču i vojaška godba. Bilo je blizu šestih in baš ta trenotek se je pripeljal Koldinsky z Otilko.

»Vidite, že gresta po naju!« je vzdihnila Blaženka.

»Torej jima ubeživa, Blaženka!«

In naenkrat sta se obrnila na nasprotno stran in se žareče spogledala. Umikala sta se Otilki. Toda Ivan se je hipoma zamračil in dejal:

»Blaženka, vrni va se; Otilka bi si mislila bog ve kaj. Jaz bi pred njo nerad — Težavno je izgovarjati te besede, če bolj se je mračil, a sedaj se je že jezil sam nase, češ, da pravi nekaj nelepega in da se izdaje. »Sicer pa, kakor hočete!« je dostavil, siloma se premagovale in odganjale svojo žalost.

V tem ju je že zopet dotekla Otilka s Koldinskyim, smehljaje se jima iz daljave premeteno in pomenljivo. A Ivan jo je pikro, hladno pogledal in smehljaj se ji je izgubil na ustnih. Skupaj so se odpeljali h klopčam, kjer pa niso dobili prostora zaradi velikega navala odhajajočega občinstva. Šele ko se je izpraznilo, sta sedli Otilka in Blaženka, a Ivan in za njim Koldinsky sta se brzo uklonila, da bi pomagala odpenjati drsalke.

Otilka se je izprva branila: toda videč Ivana pri Blaženčinih nogah, je tudi koketno nastavila svojo malo nožico in kažoč vrsto belih zobkov, šaljivo dejala Koldinskyemu, ki se je jako nerodno vedel v svojem dolgem vrečastem zimmiku:

»Le tako po prijateljsko. Toda dajte si robec pod kolena, da se ne boste notrgali radi mene!«

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:	
celoletna	K 21-60
polletna	10-80
četrletna	5-40
mesečna	1-80

Za Nemčijo:	
celoletna	K 26-40
polletna	13-20
četrletna	6-60
mesečna	2-20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vln. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom Upravištvo »Zarje« v Ljubljani.

Stajersko.

— **Naznanilo.** Podpisani vljudno naznanjam slavnemu občinstvu, da sem otvoril v Trbovilih lekarno pri »Sv. Barbari«, opremljeno z vsemi zdravili. Priporočam se cenjenemu občinstvu najtopleje. Franc Peharc, lekarnar.

— **Trbovile.** V sredo dne 3. septembra bo ob pol 8. v »Delavskem domu« rodbinski večer s predavanjem: Ivan Cankar: »Hlapec Jernel in njegova pravica«. Vabimo cenjene sodruge na mnogobrojno udeležbo.

Koroško.

— **Avtomobil je zgorel.** Na državni cesti iz Beljaka v Celovec se je vnel pri Mlinem avtomobil trdkre Leitner v Sentvidu ob Glini. Avtomobil je popolnoma zgorel, potniki so se rešili in so nepoškodovani.

— **Nesreča na manevru.** V bolnišnico v Beljak so pripeljali težko ranjenega rezervista, ki je oče dveh nepreskrbljenih otrok. Ustrelil ga je vsled neprevidnosti njegov tovariš in ga zadel v desno stegno. Stanje ranjenega je zelo nevarno.

— **Nepreviden vojaški kolesar.** V Paternjanu je podrl na tla dosedaj še neznan vojaški kolesar starko, mater tamošnjega krojaškega mojstra Meitnerja. Žena si je pretresla možgane in težko da okreva.

Goriško.

— **Venec slovanskih povesti.** »Goriška ti-skarna« je izdala 10. knjigo prevodov krajsih povesti iz najrazličnejših slovanskih jezikov. Zadnja knjiga vsebuje 8 povesti in obsega 180 strani. Cena broširani knjigi s poštnino vred 1 K 50 vinarjev.

— **Javna ljudska knjižnica v Nabrežini** priredi dne 14. septembra 1913 javno tombolo s plesom. Dobitka: tombola 200 K, činkvina 100 kron. Čisti dobiček se porabi za nakup novih knjig.

Izlet draždanskih kovinarjev.

Trst, 30. avgusta.

Izletniki iz Draždan, ki so se iz Ljubljane odpeljali v Postojno in si tam ogledali jamo, so se tisti dan priselili v Trst. Kako so bili v Postojni sprejeti, je »Zarja« že poročala. Temu poročilu lahko še dodamo po tem, kar so pripovedovali v Trstu, da so jih krasote podzemeljskega čudeža očarale in kljub velikemu pričakovanju iznenadile.

V Trst so se pripeljali draždanski sodrugovi terek okrog 5. popoldne. Pred kolodvorom se je zbrala za njih sprejem več tisočglava množica: organizacije z zastavo in sprejemni odbor. Ko se je vlak pripeljal, je godba zaigrala maršelize, in med zvoki stare revolucionarne melodije so gostje zapuščali vozove. Po kratkem pozdravu na peronu so takoj odšli na trg pred kolodvorom, kjer jih je sprejelo zbrano ljudstvo z buniim ploskanjem ter z glasnim »eviva« in »živio« klici. Izletnikom se je opazalo, da so bili ugodno presenečeni.

Izpred kolodvora so izletniki z godbo in rdečo zastavo na čelu, spremljani od velikant-

»Vidite, že gresta po naju!« je vzdihnila Blaženka.

»Torej jima ubeživa, Blaženka!«

In naenkrat sta se obrnila na nasprotno stran in se žareče spogledala. Umikala sta se Otilki. Toda Ivan se je hipoma zamračil in dejal:

»Blaženka, vrni va se; Otilka bi si mislila bog ve kaj. Jaz bi pred njo nerad — Težavno je izgovarjati te besede, če bolj se je mračil, a sedaj se je že jezil sam nase, češ, da pravi nekaj nelepega in da se izdaje. »Sicer pa, kakor hočete!« je dostavil, siloma se premagovale in odganjale svojo žalost.

V tem ju je že zopet dotekla Otilka s Koldinskyim, smehljaje se jima iz daljave premeteno in pomenljivo. A Ivan jo je pikro, hladno pogledal in smehljaj se ji je izgubil na ustnih. Skupaj so se odpeljali h klopčam, kjer pa niso dobili prostora zaradi velikega navala odhajajočega občinstva. Šele ko se je izpraznilo, sta sedli Otilka in Blaženka, a Ivan in za njim Koldinsky sta se brzo uklonila, da bi pomagala odpenjati drsalke.

Otilka se je izprva branila: toda videč Ivana pri Blaženčinih nogah, je tudi koketno nastavila svojo malo nožico in kažoč vrsto belih zobkov, šaljivo dejala Koldinskyemu, ki se je jako nerodno vedel v svojem dolgem vrečastem zimmiku:

»Le tako po prijateljsko. Toda dajte si robec pod kolena, da se ne boste notrgali radi mene!«

(Dalje prih.)

Pozor!

Ker so vžgalice jugoslovansko socialno demokratične stranke že pošlje priporočila se v marljivo odjemanje vžgalice „Arbeiterwille“. Naroča se jih pri upravi „ZARJE“ v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Trbovljah

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporočila svoje bogato zalogo manufakturnega blaga, vedno svežega špecerijskega blaga kakor tudi otroških oblek, delavskih oblek, srajc, ovratnikov, čevljev itd.

po najnižji ceni.

Vabi se torej cenjene člane, da vse svoje potrebščine nabavljajo v svojem lastnem podjetju. Član lahko postane vsakdo, kateri plača pristopnino in delež v obrokih do 40 kron.

Načelstvo.

Žepni koledar

za slovenske delavce in prometne uslužbenke izide vsako leto v založbi „ZARJE“.

Za letnik 1914. naj se organizacije že sedaj naroče, da ga dobe pravočasno. — Cena mu bo kakor vsako leto K 1.—.

Naroča se pri upravi Zarje v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Idriji

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

**Glavna prodajalna v lastni hiši.
Tri filijalke.**

Valjčni mlin na lastnem posestvu v Podroteji pri Idriji.

Istotam še dve lastni hiši, gozd in dva travnika. Ima nad 670 članov ter nad pol milijona letnega prometa. Vljudno vabi sl. občinstvo mesta Idrije in okolice na pristop. V svojih prodajalnah prodaja za svoje člane vsake vrste manufakturnega, špecerijskega in drugega blaga po stalnih cenah.

Toči pristna vina in žganja, kupljena naravnost iz vinorodnih krajev.

Društvo sprejema od članov tudi hranilne vloge ter jih obrestuje po

5%

NAŠI ZAPISKI

Socialistična revija.

Izide na leto dvanajst števil.

Cena:

Za Avstro-ogrsko za vse leto 5 K. — Za Nemčijo 5'80 K, za ostale države 6'40 K. — Za organizirane delavce in dijake 3'60 K. Celi letniki leta 1910., 1911., in 1912. po 2'50 K.

Posamezna številka po 42 vinarjev.

Naročnina se pošilja upravi „Naših Zapiskov“ v Gorici.

ŽENSKI LIST

glasilo socialističnega ženstva

Urednica: Alojzija Stebi v Ljubljani.

Izhaja v Ljubljani po enkrat na mesec. Stane na leto 1'20 K. — Posamezna številka 10 vin.

Naroča se pri upravi: Ženski list v Ljubljani.

Priporočamo delavstvu sledeče knjige in brošure, ki jih ima v zalogi založba „Zarje“ v Ljubljani.

Pripovedni spisi:

Etbin Kristan: Francka in drugi. Cena 50 vin.
S. Machar: Magdalena. Preložil dr. Anton Dermota. Cena 2 K.
Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. I. del. Cena 260 K.
Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. II. del. Cena 2 K.
P. Mihalek: Iz nižin življenja. Cena 1 K.
M. Gorkij: Mati. Cena 4 K.
E. Zola: Rim. Prevel Etbin Kristan.

Znanstveni spisi:

Dr. Drag. Lončar: Politično življenje Slovencev.
Dr. Drag. Lončar: Dr. Janez Bleiweis in njegova doba. Cena 1 K.
Dr. Ivan Prijatelj: Prešernov spomenik. Cena 80 vin.
Dr. Ivan Prijatelj: Drama Prešernovega življenja. Cena 40 vin.
Abditus: Občinski socializem.

Agitacijska izdajanja:

— Vojna in socialna demokracija. Cena 30 vin.
— Program socialne demokracije v Avstriji. Cena 6 vin.
— Vun z enako volilno pravico. Cena 4 v.
— Zvišanje duhovniških plač. Cena 10 v.
Etbin Kristan: Primož Trubar in slovensko ljudstvo. Cena 8 vin.
Liberatus: V dobi klerikalizma. Cena 40 v.
— Razprava VII rednega zbora jugoslovanske soc. dem. stranke. Cena 60 vin.
Oto Bauer: Narodni ali razredni boj. Cena 6 vin.
— Lurška pravljica. Cena 50 vin.
Ljudski oder: Moderni razvoj. Troje predavanj soc. poslancev. Cena 40 vin.

Knjižica časopisa „Naprej“.

Ant. Kristan: Socializem. I. zvezek. Druga izdaja. Cena 20 vin.
Ant. Kristan: Socialna demokracija in kmetsko ljudstvo. Cena 10 vin.
Ant. Kristan: Zakaj smo socialisti? Cena 14 vin.
K. Marx in Fr. Engels: Komunistični manifest. Cena 40 vin.
L. Wurmund: Katoliško svetovno nazarje in svobodna znanost. Cena 70 vin.
Karl Kautsky: Kdo uničuje proizvajanje v malem. Cena 30 vin.
Karl Kautsky: Kapitalistični razred. Cena 30 vin.
Karl Kautsky: Proletariat. Cena 30 v.
Karl Kautsky: Razredni boj. Cena 40 v.
Karl Kautsky: Država bodočnosti. Cena 50 vin.
Etbin Kristan: Nevarni socializem. Cena 30 vin.
Etbin Kristan: Strahovi. Cena 30 vin.
Anton Kristan: O konsumnih društvih. Cena 20 vin.
E. Kristan: Narodno vprašanje in Slovenci. Cena 30 vin.

Koledarji:

Zepni koledar za leto 1913. Cena 1 K.
Družinski koledar za leto 1913. Cena 1 K.
Zadružni koledar za leto 1913. Cena 30 vin.
V zalogi so tudi še letniki 1912, 1911, 1910 in starejši.

Naši Zapiski.

Dobe se po 2 K kompletni: 1908, 1909, 1910, 1911, 1912.

„Zarja“:

letniki za leto 1911/12, 1912/13, vezana po 14 kron.

Naročila in pisma je naslavljalati na

Založbo „Zarje“ v Ljubljani.